

Atıf - Reference: Küçük, Olgun; Mevlüt Can Koçak ve Arzu Kalafat Çat (2021) Kültürel çalışmalar bağlamında “Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz” dizisine yönelik alımlama analizi. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 6(12): 114-127.

Araştırma makalesi / Research article

Kültürel çalışmalar bağlamında *Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisine yönelik alımlama analizi

Olgun Küçük*
Mevlüt Can Koçak**
Arzu Kalafat Çat***

Öz

Medya iletilerinin izleyiciler üzerindeki etkisi iletişim çalışmalarının temel sorunsallarından birini oluşturmaktadır. Kodlama-kodaçımı yaklaşımı izleyicilerin medya iletileri karşısında pasif olmadıkları, izleyicilerin medya içeriklerini onaylama, müzakere etme veya bunlara muhalefet etme şeklinde tutum sergileyebildikleri görüşünü savunmaktadır. Stuart Hall medya metinlerine yönelik anlam oluşum sürecinde izleyicileri aktif olarak konumlandırırken, nitel araştırma yöntemine dayalı görüşme tekniği ile alımlama eylemini bireyin varlık koşulları çerçevesinde bağlamla birlikte değerlendirmektedir. Bu çalışmada *Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisine yönelik kodların izleyiciler tarafından nasıl alımlandığını ortaya koymak amacıyla 10 katılımcı ile derinlemesine mülakat yapılmıştır. Stuart Hall’ün “kodlama-kodaçımı” modeli çerçevesinde gerçekleştirilen çalışma sonucunda katılımcıların genel olarak muhalif ve müzakereci okuma gerçekleştirdikleri görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Kodlama, kodaçımı, televizyon

A reception analysis for series *Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz* in the context of cultural studies

Abstract

The effect of media messages on the audience are occurred that one of the main problematics of communication. The coding-decoder approach is argued that the view that viewers are not passive in the face of media messages, and that viewers can adopt an attitude of approving, negotiating, or opposing media content. Stuart Hall while actively positions the audience in the meaning formation process for media texts, he evaluates the act of reception with the context of the individual's existence conditions with the interview technique based on qualitative research method. In this study, in-depth interviews were conducted with 10 participants in order to reveal how the codes for the *Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz* series were received by the audience.

Keywords: Coding, decoding, television

---

* Öğr. Gör., Karabük Üniversitesi Safranbolu Şefik Yılmaz Dizdar Meslek Yüksekokulu Radyo ve TV Programcılığı Bölümü, olgunkucuk61@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9471-3540

** Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi Türker İnanoğlu İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, mevlutcatkocak@karabuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9496-0541

*** Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi Türker İnanoğlu İletişim Fakültesi Yeni Medya ve İletişim Bölümü, arzukalafatcat@karabuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2960-0790

Giriş

Hareketli görüntülerin elektromanyetik dalgalar yoluyla aktarılabilmesi için 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar beklemek gerekmiştir. Sesi ve görüntüyü uzağa aktarabilen televizyonun yaygınlaşması ise 1950'li yıllarla birlikte olmuştur. İlk dönemlerde televizyon boyutunun büyük olması ve sabit bir enerji noktasına ihtiyaç duyması sebebiyle evlerde topluca izlenen bir kitle iletişim aracı olarak konumlandırılmıştır. Teknolojik gelişmelerle birlikte bu aracın boyutunun küçülmesi, enerji için bataryaların da kullanılmasıyla aynı zamanda mobilize bir araç halini almıştır. Televizyon, toplumca yoğun ilgiyle karşılanmasıyla beraber, izlerken başka bir iş yapmaya izin vermemesi sebebiyle radyoya karşı dezavantajlı bir durumda bulunmaktaydı. Her ne kadar görüntü kalitesi oldukça iyileştirilmiş olsa da sinemanın yerini de tam olarak tutamamıştır. Radyo ve sinemayla karşılaştırıldığında görülen bu olumsuz yönleriyle beraber televizyon yine de toplum tarafından çok tercih edilen ve izlenen bir araç olmuştur (Atabek, 2001: 77-78). Televizyon, internetin yaygınlaşmaya başladığı 2000'li yıllara kadar ev halkının dış dünya ile bağlantısını kuran en önemli araçtır. Magazin, spor, eğlence, dizi gibi içerikler milyonlarca izleyiciyi ekran karşısında birleştirmiş, adeta ortak bir kültür oluşturmuştur. Televizyon içerikleri bu yönüyle günlük sohbetlerin en önemli kaynaklarından biri olmuştur.

İletişim ve eğlence aracı olan televizyon toplumsal yaşamda dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Televizyon, haber ve eğlence anlayışını dönüştürürken aynı zamanda aile ve kültürel yapılar içerisinde de değişim ve dönüşümler yaşanmıştır. Bu icadın aynı anda hem göze hem de kulağa hitap etmesi televizyon izleyicilerinin birbirlerine ve dünyaya bakış açılarını da etkilemiştir (Gökçe, 2012: 25-26). Ramonet'e göre (2000, 31) TV ekranlarında yer alan tek bir görüntü binlerce kelimedenden daha baskın olabilmektedir. Televizyon, haber verme işlevi ile kısa sürede en fazla etkiye sahip olan kitle iletişim aracı olarak tanımlanmaktadır (İnce ve Yılmaz, 2020: 423). 1920'li yıllardan itibaren radyo ile tanışan kitleler bu aracın gücüyle hem eğitilip, öğretilmiş hem de yeri geldikçe manipüle edilmiştir. Radyoda tek başına sesin yaptığı bu etki, görüntü tekniği ile birleşerek katlanmış, toplum üzerindeki etkisi de o oranda artmıştır.

1920'li yıllardan günümüze kadar televizyon gerek teknolojik gerekse tasarım bakımından pek çok değişime uğramış ancak her zaman cazibesini korumayı başarmıştır. Alkış algı gayesi televizyonun sürekli olarak üretim içinde olmasını sağlamıştır (Postman, 2010: 105-106). Televizyon, eğlence ve cazip boş vakit enstrümanı olmanın yanı sıra izleyicilerin çevreleri ve dünya ölçeğindeki olay/olaylar hakkında bilgi sahibi olmalarını kolaylaştırmış, izlerken bu araç sayesinde görmediği yerleri uzaktan da olsa görme imkânına erişmiştir.

Televizyon izleyicileri kültürel, sosyal, ekonomik ve siyasal olayların bizzat merkezine gelerek ekranlarına yansıyan olaylar ve gelişmeler karşısında çeşitli tutum ve tavır geliştirmektedirler (Uyguç ve Genç, 1998: 54-55). Televizyon; müzik programları, yarışmalar ve diziler gibi çeşitli yayın içerikleri ile izleyicilerin günlük yaşamlarındaki problemlerinden uzaklaşmalarını sağlarken, farklı türdeki yayınları ile geniş bir hayal dünyası sunmakta, onların zihinlerine hitap etmektedir (Tutar ve Yılmaz, 2002: 227). Bir diğer ifade ile bireylerin günlük hayatta isteyip ulaşamadıkları arzuları dizi temsilleri üzerinden sanal da olsa doyuma ulaştırılmaktadır.

Radyo Televizyon Üst Kurulu tarafından 2018 yılında yayınlanan Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması'na göre Türkiye'de günlük ortalama 3 saat 34 dakika televizyon izlenmektedir (<https://www.verikaynagi.com/genel/turkiyede-televizyon-izleme-aliskanliklari/u>). Aynı araştırmaya göre 2017 yılı itibarıyla Türkiye'de dizi izleme

oranının %18.85 olduğu ve televizyon dizilerinin en çok izlenen program türü olduğu ifade edilmiştir (Rtük, 2018: 35) Bu sebeple günümüzde prime-time olarak adlandırılan televizyon yayınlarının en çok izlendiği zaman dilimlerinin önemli bir kısmı dizilere ayrılmaktadır.

Çalışma kapsamında ATV ekranlarında yayınlanmakta olan *Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisi Stuart Hall'ün geliştirdiği Kodlama-Kodaçımı yaklaşımı bağlamında incelenmiştir. Çalışmada amaçlı örnekleme tekniği ile seçilen 10 katılımcıyla derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Katılımcılar isim ve soyadları kısaltılarak kodlanmış, katılımcıların diziye yönelik gerçekleştirdikleri okuma biçimleri kendi söylemlerinin aynen aktarılması ile ortaya konulmuştur. Çalışma sonucunda katılımcıların diziye yönelik üç türden okumada buldukları ancak genel olarak müzakereli ve muhalif okuma gerçekleştirdikleri görülmüştür.

Kültürel çalışmalar ve aktif izleyici

Marx, üretim araçlarını elinde bulduranların aynı zamanda düşüncenin üretilmesi ve dağıtılmasında da etkin olduğunu belirtmiştir. Ona göre, egemen sınıfın düşünceleri bir nevi toplumun egemen düşüncesidir. Maddi üretimler zihinsel üretilere de etki etmekte, kitleler üretim araçları üzerinden yönetilmektedir (Sancar, 2014: 14-15). Marx'ın bu düşünce anlayışına göre, kitle medya karşısında etkisizdir. Diğer bir deyişle egemen yaklaşım anlayışında pasif bir izleyici kitlesi bulunmaktadır (Mutlu, 1999: 81). Buna karşın gerek Kullanımlar ve Doyumlar gerekse İngiliz Kültürel Çalışmalar araştırmacıları alımlama analizi çalışmalarında izleyicinin pasif değil aktif olarak konumlandırılması gerektiğini gündeme getirmişlerdir. Nitekim Psikolog Elihu Katz, medyada yeni bir tartışma başlatarak “medya insana ne yapar?” sorusu yerine “insan medya ile ne yapar?” sorusunu yöneltmiştir. Katz tarafından Kullanımlar ve Doyumlar yaklaşımı bağlamında yapılan çalışmalarda izleyicinin pasif değil aktif olduğu düşüncesi ortaya konmuştur (Yaylagül, 2014: 71).

Kullanımlar ve Doyumlar yaklaşımının temelinde izleyicilerin toplumsal ve psikolojik birtakım ihtiyaçları olduğu, bu ihtiyaç ve gereksinimlerine göre iletişim araçları ve içeriklerini seçtiği anlayışı bulunmaktadır. Bu yaklaşımda “aktif izleyici” bir nevi merkezde yer almakta, kendi amaçlarına uygun seçimler yapabilmektedir. Bu yaklaşımda izleyiciler kendi enformasyonunu oluşturmaktadırlar (akt. Erdoğan ve Alemdar, 2010: 154-155). Yine aynı şekilde İngiliz Kültürel Çalışmalar geleneği içersinde yer alan alımlama analizi çalışmalarında da aktif izleyici kitesinden söz edilmiştir.

Kültürel Çalışmalar toplumsal uygulamaları, kültüre ait ürünleri hatta kurumları bir metin gibi okuyarak farklı bir strateji geliştirmiştir. Metin çözümlemesi başlangıçta edebiyat alanıyla sınırlı kalsa da Basthes ve Eco'nun göstergebilim alanındaki çalışmalarıyla genişlemiş ve özellikle kitle iletişim mesajlarının incelenmesinde yaygın biçimde kullanılmıştır (Turner, 2016: 106). Kültürel çalışmaların içerisinde çeşitli hedefler doğrultusunda kültürün anlamlandırılması ve açıklanması yer almaktadır. Kültür ile ilgili olan her şey kültürel incelemelere dâhil edilebilmektedir. Bu incelemelerin içerisinde metinler, anlamlar ve anlamlandırmalar yer almaktadır (Erdoğan, 2014: 346-347). Nitekim Kültürel Çalışmalar içerisinde dil ve anlam fazlasıyla ön plana çıkmıştır. Kitle iletişim araçlarının insanlar üzerinde doğrudan hegemonya kurduğu yönündeki anlayış yerine, anlamlandırma ve temsil pratiklerinin ön planda olduğu görülmüştür (Barker, 1999:13, akt. Yaylagül, 2014: 126).

Raymond Williams ve Richard Hoggart Kültürel Çalışmalar geleneği içerisinde yer alan önemli isimlerdir (Hall, 2008: 85). Bu isimler tarafından başlatılan çalışmalar 1960'lı yılların sonları ile 1970'lerde Neo-Marksist sol kesim tarafından tamamlanmıştır. Klasik Marksizm'in katı belirlemeci tutumuyla Batı Marksizmi ve o dönemde ortaya çıkan düşünceler mücadele eder olmuştur. Diğer yandan Louis Althusser ve yapısalcılıktan gelen düşünceler de birleştirilerek, "kültürün göreceli özerkliği" ve ideolojik sınırların popüler bilincin inşasındaki önemi ile ilgili daha net kavrayışlar kendini göstermiştir (Smith, 2007: 208-209). İngiliz Kültürel Çalışmacılar Raymond Williams ve Richard Hoggart, toplumun yaşam biçiminin kültürel bir kavram olduğunu düşünmüşlerdir. Kültür böylece tutumlar, pratikler, taktikler, uzlaşmış konular üzerinden kendini göstermiştir. Bu göstergeler ise yaşam biçiminin yansımasıdır. Hoggart bu yaşam biçimini işçi sınıfı üzerinden inceleyerek "kollektife verilen değer", "dolaylı dikkat", "uyuşuk tüketim", "pratik uzaklık" gibi ibarelerle acıkama yoluna gitmiştir. Bu yaşam biçimleri medyanın iletilerini yeniden anlamlandırma, pratikleri ve nesnelere kültürel kabiliyetini, aynı zamanda hâkim anlamlandırmalara muhalefet etme yetisini tanımlar. Adeta politik bir manifesto gibi düşünülebilecek bu epistemolojik dönüm noktası, kültür kavramının yeniden tanımlanmasının önünü açacaktır. Kültür, bir bakıma somut meselelerde anlam ve biçim kazanırken, diğer taraftan bireylerin kendileri için iyi olacak davranış biçimlerini öğrenmelerinde yardımcı olan bir araçtır.

Kültürel Çalışmalar disiplinlerarası bir bakış açısıyla ve eleştirel olarak popüler kültürleri toplumsal ve siyasi sonuçları bakımından incelemeye odaklanır (Bourse ve Yücel, 2017: 8-9). Kültürel Çalışmalar, Marksizm'le bir bütünlük sağlayamamıştır. Hatta Hall'e göre Marksizm'in görmezden geldiği ve hiç söz etmediği dil, ideoloji ve kültür konuları onların çalışmalarının ayrıcalıklı yanlarını oluşturmuştur (Hall, 2008: 89). Öte yandan, Kültürel Çalışmalar geleneği Frankfurt Okulu'nun takipçisi olarak görünse de Frankfurt Okulu'na muhalif bir duruş sergilemiştir. Frankfurt Okulu teorisyenleri kitlesel medyayı "baskı ve yabancılaştırıcı" toplumun destekleyicisi olarak görüp eleştirmişlerdir. Bu sebepten dolayı toplum eleştirileri bağlamında aslında eleştirilende medya vardır. Toplumun olumlu yönlerinin törpülenip zayıflatılmasından medya sorumlu tutulmuştur. Geleneksel bağların zayıflaması, yabancılaştırma ve yönlendirmeden dolayı hep medya eleştirilmiştir. Bu bağlamda, Herber Marcuse toplumun karşı çıkışlarının, muhalif ve eleştirel yönünün medya tarafından bastırıldığını iddia etmiştir (Bourse ve Yücel, 2017:192).

Hall'ün özellikle ideoloji üzerine oldukça fazla yoğunlaşması ve gelişkin bir analiz yapısına sahip olması ona karşı eleştiriler yapılmasına neden olmuştur. Çünkü Hall, gelişkin metin çözümlerinin kitle iletişim araçlarının sahiplik yapısının geri planda kalmasına neden olduğunu savunmaktadır (Stevenson, 2015: 66). Grossberg (2008: 132) ise kültürel çalışmaların Ekonomi Politikası ile ilgili yönündeki söylemlere karşı çıkmaktadır. Ona göre çalışmaların merkezinde her zaman kapitalist tartışmalar bulunmuştur. Kültürel Çalışmalar geleneği içerisinde yer alan kuramcılar sadece belli Ekonomi Politiklerin onu uygulayış tarzına karşı tavrı almışlardır.

Kültürel Çalışmalar, Marksizm'in farklı bir yorumlamasını yapmıştır. Marksist teoride altyapı tüm üst yapı için belirleyici konumdur ve toplumun tüm dinamikleri bu ekonomik belirlemecilik paralelinde belirlenmektedir. Bunun içine inanç, eğitim, toplumsal ilişkiler ve tüm yaşam pratikleri girmekte, ekonomi ise son kerte tüm diğer yapıları etkilemektedir. Kültürel Çalışmalar, Marksizm'in ekonomik belirlemeciliğini farklı bir bakış açısı ile ele almaktadır. Altyapı ile üst yapı arasındaki kesin çizgiyi reddetmekte, bu yapıların birbirleriyle döngüsel, belirlemeci bir ilişki içinde olduklarını

savunmaktadır. Kültürel Çalışmaların bir diğer önemli yönü ise kültürel ve ekonomik karşıtlığını düşünmek amacıyla her iki yaklaşımı özdeksel ve metinsel olarak birbirine eklemektir. Bundan dolayı altyapı ile üstyapı tarafından oluşturulmuş bütünü tanımlamak için “söylem” kavramı ortaya atılmıştır. Kültürel Çalışmacılar Marx’ın ekonomik indirgemeciliğini yeniden değerlendirmeye tabi tutarak ideolojiyi toplumun nasıl işlediğini anlamaya odaklanmışlardır (Bourse ve Yücel, 2017: 127).

Hall, iletişimin şekli nasıl olursa olsun özünde doğal bir durum olmadığını söylemiştir. Bunun nedeni ise mesajların gönderilmeden önce gönderici yapı tarafından inşa edilmiş olmasıdır. İletişim akışında mesajın inşası nasıl belli bir yapı tarafından oluşturuluyorsa, alımlayıcı da yine belli bir bakış açısıyla mesajı okumaktadır. Dolayısıyla mesajdan çok mesajı ileten ve alan önem kazanmaktadır. Ancak toplum homojen bir yapıya sahip değildir, farklı çıkarları savunan çeşitli gruplardan oluşmaktadır. Televizyon izleyicileri de kendi içerisinde farklı anlayışlara sahip, farklı çıkarları temsil eden bireylerden meydana gelmektedir. Bu durumda, üretim ve alımlama sürecinde yer alan alıcı ve verici bakımından yanlış yorumlama, anlama veya çarpıtma durumuyla karşılaşmak olası bir durumdur (Turner, 2016: 108).

Hall, medya iletilerini kodlayanlar ile bu kodları açanlar arasında bir ayrımda bulunmaktadır. Anlamaların kodlanması ile kod açımı işlemini kolaylaştıran teknik altyapı, bilgi çerçeveleri, üretim ilişkilerini kesin biçimde birbirinden ayırmaktadır. Medya metinlerinin kodlanması mekanik tarafsız bir işlem değildir. Kodlama teknik yapıya, kurallara ve kurumsal ilişkilere bağlı olarak değişmektedir. İletiler simgesel biçimde kodlandığı vakit, alımlayıcının okuma stratejilerine açık duruma gelmektedir. İzleyicilerin yapacağı alımlama siyasi ve kültürel yönlendirmelere, topluma hükmeden çevrelerle olan ilişkilere, teknolojiyi kullanmadaki yetkinliğine göre değişiklik gösterecektir. Kodlanıp hedef kitleye gönderilen metinler üç farklı şekilde okunmaktadır. Hegemonik, egemen bakış açısıyla okuma biçimi, göndericinin amaçladığı biçimde metni yorumlamasıyla sonuçlanmaktadır. Bu türden bir Kodaçımı, oluşturulan durumu benimseyen kitleler tarafından yapılmaktadır. Örneğin haber metninde akademisyenlerin ücretlerinden kesinti yapılması gerektiği aktarılıyorsa ve haberi izleyen kişi de bu görüşe katılıyorsa hegemonik okuma biçimini gerçekleştirmektedir. Böylelikle hâkim ideolojinin medya üzerinden oluşturmaya çalıştığı düşünceye hizmet etmektedir. Kodlama ile kod açımı arasında oldukça anlamlı bir uyum söz konusudur. Hall’ün diğer iki okuma türünde ise bu denli bir uyumdan söz edilmesi mümkün değildir. İkinci okuma biçiminde medya metinleri müzakere edilebilir biçimde kodlanmış olabilmektedir. Bu durumda yorumlayan ile kodlanmış gönderi arasındaki ara yüzeyin üretmiş olduğu anlama ince bir tünel çerçeveyi kabul etse dahi, iletiyi çelişik olarak anlamlandırma yoluna gidebilecektir. Kod açımını bu şekilde yapan izleyici, akademisyen ücretlerindeki kesintinin kıdemli öğretim üyeleri için geçerli olabileceğini düşünürken yarı zamanlı çalışanlar için bu kesintinin olmaması gerektiğini düşünebilir. Aynı haberin muhalif okuma anlayışıyla kod açımında ise bu uygulamaya karşı olumsuz bir düşünce geliştirilmektedir. Muhalif okuma türü, metni tamamıyla olumsuzlama eğiliminde olacak, az da olsa olumlu bir yön görmeyecektir. Medya iletilerini bu üç türde okuma biçimi Hall tarafından metinleri hâkim, söylemsel stratejiler bakımından konumlandırma yöntemi olarak sunulmuştur (Stevenson, 2015: 77-78).

Stuart Hall’an iletişim akışını kodlama ve kodaçımına aşamalarıyla açıkladığı bu model, televizyonda yayınlanan bir programın izlerkitle ile olan ilişkisinde üç farklı alımlama modeli olabileceğini ortaya koyan yeni bir yaklaşımdır. Hall’e göre televizyonu izlemek bir kodaçımına sürecidir. Seyirciler televizyonda yayınlanan programları

anlam üretmek, anlam aramak ve anlam çıkarmak için izlemektedirler. Ancak bu izleyiciler kodaçıklama sürecinin bilincinde olmayabilmekte, yalnızca boş zaman geçirmek maksadıyla ekran karşısına geçmektedirler (Mutlu, 1999: 101). Kod çözümü işlemi bir bakıma izleyicinin/ okuyucunun alımlama sürecini ifade etmektedir. Bu süreç içinde mana üretimi yapılmakta, bir diğer ifade ile Kodlama-Kodaçıklama modelinde kitle tanımlanmış anlamları fiilen etkinleştirmektedir. Hall, seyircinin anlamlandırmasının kodlayıcının yapmış olduğu şekilde tüketilmesi manasını taşıyamaması gerektiğini savunmaktadır. Barker ise toplum yapısının heterojen olduğunu belirtmekte, bu durumun kod açımı esnasında farklı anlamların oluşmasını beraberinde getireceğini ifade etmektedir. Dolayısıyla tüm izleyiciler aynı metni aynı biçimde okumamakta, metin okumaya karşı birbirinden farklı bakış açıları geliştirebilmektedirler (Barker, 2004: 58-60).

Hall, Gramsci'nin hegemonya ve ideoloji konusunda yapmış olduğu çalışmalardan oldukça yararlanmıştı (Barker, 2004: 79). Bu iki kavramdan hareketle yaptığı çalışmalarda ideolojiye yönelik indirgemeci anlayışı eleştirmektedir. Diğer yandan Hall'in yaptığı bu çalışmalar kendisinden sonra gelen pek çok araştırmacı için de yol gösterici olmuştur. Bunlar içinde medya mesajlarının toplumu nasıl etkilediğine yönelik olanlar en kalabalık grubu oluşturmaktadır.

Morley, özellikle izleyici alımlaması konusunda tanınmış bir araştırmacıdır. Medyanın verdiği mesajların etkinliğini ele almış ve bu mesajların ne biçimde okunduğunu ortaya çıkarmaya yönelik çalışmalar yapmıştır. Onun yaptığı bu çalışmalardan biri, Kodlama-Kodaçıklama yaklaşımını denediği Nationwide dizi programı olmuştur. Morley bu çalışmada kültürel farklılığa sahip izleyicilerin TV programı hakkındaki düşüncelerini ve özellikle de farklı anlamlandırmalarını ortaya koymaya çalışmıştır (Morley, 1992: 84). Morley, sınıfsal konumun izleyicinin programı alımlamasında etkili olacağı yönündeki Hall'ün düşüncesinden yola çıkarak bir aile televizyon programı olan Nationwide'yi incelemiştir. Yaptığı çalışmada programın hatalı bir ulusal birliktelik ve topluluk duygusu yansıttığını ve İngiliz halkının kalbinde derince yer etmiş sınıfsal bölümleri yokmuş gibi gösterdiğinin farkına varmıştır. Morley bir olayın nasıl okunduğunu ortaya çıkarmak için farklı toplumsal çevrelerden oluşan yirmi altı odak gruptan yararlanmıştır. Araştırma sonucunda, sınıfa yüzde yüz bağlı bir korelasyondan söz edilmeyeceğini tespit etmiştir. Örneğin, sendikacılar tıpkı banka yöneticileri gibi tercihli okumayı yeğlemişlerdir. Bu çalışmanın esas bulgusu ise bir sonraki Nationwide programının çoklu okumaları destekleyebileceği ama bunların tümüyle de keyfi olmadığıdır. Metin adeta karşı-hegemonik okumaları güçleştirmekte ve bazı okumaları diğerlerinden daha olası kılmaktadır (Smith, 2007: 234).

Morley ve ekibi Nationwide TV programının iki bölümünün farklı toplumsal sınıflara sahip gruplara izletmişlerdir. İzleyenler içinde yükseköğrenim gören siyahi öğrencilerden, sendika ve banka çalışanlarına değin geniş bir yelpaze yer almıştır. Toplumun farklı kesimlerinden gelen bu katılımcıların programda işlenen konuya tepkileri birbirinden farklı olmuştur. Morley, tıpkı Hall'ün yaptığı gibi okuma biçimlerini hâkim, tartışmalı ve karşıt düşünceli olmak üzere üçe ayırmıştır. Yaptığı çalışma ile Hall'ün geliştirdiği kuramın eksik yönlerinin ortaya çıkmasını da sağlamıştır. Çalışmada muhalif okumanın alt gelir grubuna sahip insanlara has bir durum olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Hatta toplumsal yaşam içinde hâkim ideolojik yapıyı benimseyenler de muhalif okuma türüne yönelebilmştir. Bundan yola çıkarak Morley, okumada sosyal sınıftan çok söylem ve teorik yapının etkili olabileceği sonucuna ulaşmıştır. İzlerkitlenin farklı

kategorilere ayrılmış olması toplumsal yapıyı fazlasıyla basitleştirmiştir (Mutlu, 1999:102-103).

Morley yaptığı bu çalışma ile Kodlama-Kodaçımına modeline katkı sağlamış, modelin gelişmesine önyak olmuştur. Bununla birlikte Morley, Hall'in geliştirdiği bu modele belli konularda eleştiri de getirmiştir. Nitekim okumanın farklı olmasında izlerkitlenin sınıfsal farklılığının etkili olduğu görüşüne katılmamıştır. Bu eleştiriyle birlikte Nationwide araştırmasında izleyicilerin iletileri farklı yorumlamaları ile toplumsal konuları arasındaki bağı incelemekle kendi karşı çıktığı şeyi de yapmıştır. Her ne kadar bireyler okumaları kendileri yapsalar da yorumları daha önce yetiştikleri toplumun yapısı ile çerçevelenmeydi. Ebette aynı toplum içinde bulunan her birey mesajları aynı şekilde okumamış, izlerkitle televizyon içeriklerini edilgen bir pozisyonda takip etmemiştir. Alımlamada ise toplumsal öğretilerin ağır bastığı anlaşılmıştır. Özerklik ve belirlemeci düşünce arasında bir denge tutturma fikri halen geçerliliği olan bir düşünce olmakla beraber, bu alana Morley'in katmış olduğu bir tutumdur (Turner, 2016: 158-159). Hall, kod açımı sürecinde izleyicilerin metni dikkate aldığını savunmaktaydı, oysa Nationwide araştırmasında bunun böyle olmadığı ve izleyicinin metni görmezden gelebildiği ortaya çıkmıştır. Bu durum sebebiyle de Hall'ün yaklaşımı zaman zaman eleştirilmiştir (akt. Stevenson, 2015: 137).

Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz dizisi

Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz dizisi 2015 yılında ATV'de yayınlanmaya başlamış ve dizi 199 bölüm sürmüştür. Oktay Kaynarca, Yunus Emre Yıldırım, Hakan Karsak ve Ozan Akbaba dizinin en önemli oyuncularındır. Suç, aksiyon ve dram ağırlıklı yapımlar küçük yaşta mafya dünyası ile tanışan Hızır Çakırbeyli (Oktay Kaynarca)'nın hikâyesine yer vermektedir (imdb.com/title/tt5175270).

Dizinin alımlama analizi

Yöntem

Bu çalışmaya konu olan *Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisinin incelenmesi için derinlemesine mülakat tekniğinden faydalanılmıştır. Dizi, izleyicinin gösterdiği yoğun ilgi sebebiyle araştırmada örneklem olarak alınmıştır. *Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisi 2021 yılı Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran ayları toplam reyting ölçümlerinde en çok izlenenler arasında yer almaktadır (Reyting Sonuçları 2021 Mart, Nisan, Mayıs, Haziran)

Araştırmanın yöntemini oluşturan derinlemesine görüşme tekniği bir konu hakkında kapsamlı bilgi sahibi olmak amacıyla gerçekleştirilen nitel araştırma tekniğidir. Derinlemesine görüşme tekniğinde katılımcılar ile yüz yüze görüşmeler yapılarak onların konu hakkındaki duygu ve düşüncelerinin yanı sıra bilinçaltındaki bastırılmış duyguları açığa çıkarılmaya çalışılmaktadır (Tutar ve Erdem, 2020: 314). Bu bağlamda araştırmaya katılanların *Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisinde yer alan temsilleri nasıl okudukları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın örneklemini *Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisini izleyen 10 katılımcı oluşturmaktadır. Dolayısıyla çalışmanın örneklemini belirlenirken amaçlı (yargısal) örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme yönteminde kolayda örneklemeden farklı olarak araştırma sorularını cevaplayacak katılımcıların belirli ölçütlere sahip olması gerekmektedir (Tutar ve Erdem, 2020: 314). Bu çalışmada *Eşkya*

Dünyaya Hükümdar Olmaz dizisini izleyen 10 katılımcı çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Literatür incelendiğinde kültür ürünlerinin üretimi ve alımlanması komsundaki araştırmaların birkaç alanı, en başta da kitle iletişim araçları, televizyon, sinema ve sosyolojiyi kapsadığı görülmektedir (Smith, 2007: 228). Medya izlenicilerinin içerikleri nasıl adımladıklarına yönelik çalışmaların başlangıcı ise Kültürel Çalışmalara dayanmaktadır. Stuart Hall tarafından geliştirilen Kodlama-Kodaçımleme yaklaşımı bu araştırmaların temelini teşkil etmektedir. Çalışmalardan amaçlanan ise izleyicinin medya içerikleri karşındaki tutumu ortaya çıkarmaktadır.

Kodlama-Kodaçımleme kuramına göre medya tarafından iletilen mesajlar alıcı kitle tarafından “iletilerin ideolojik olarak kodlandığı gibi okunduğu egemen okuma; gönderilen iletilerin doğrudan kabul edilmeyip sorgulandığı okuma ve iletilerin yüklendiği anlamı tümüyle reddeden muhalif okuma” (Şeker ve Şimşek; 2012: 112) şeklinde üç farklı biçimde alımlanmaktadır. Dolayısıyla kodlama kaynağın mesaja yüklediği anlamı ifade ederken kodaçımı ise alıcının mesajı alımlama biçimini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın sınırlılıkları

Çalışma konu bakımından *Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisi ile sınırlandırılırken örneklem bakımından bu diziyi izleyen 10 katılımcı ile sınırlandırılmıştır.

Katılımcıların özellikleri

Çalışma kapsamında diziyi izleyen 6 erkek 4 kadın toplam 10 katılımcı ile mülakat yapılmıştır. Katılımcıların cinsiyet, yaş ve meslekleri Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların Özellikleri

Erkek Katılımcılar			Kadın Katılımcılar		
İsim	Yaş	Çalışma Durumu	İsim	Yaş	Çalışma Durumu
T.S.	24	Öğrenci	S.H.	35	İşsiz
C.T.	32	Öğrenci	E.G.	39	Öğretmen
M.C.	36	Memur	H.D.	60	Ev Hanımı
O.K.	46	Memur	Y.T.	60	Ev Hanımı
S.T.	62	Öğretmen			
M.K.	67	İşçi Emeklisi			

Katılımcıların diziyi izleme gerekçeleri

Katılımcılara *Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisini neden izledikleri ve bu dizide kendilerine çekici gelen yönlerin neler olduğu sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir:

T.S.: *İsmi ilgimi çekiyor. İçerik ve oyuncular.*

C.T.: *Toplumda geçen olayları anlatması. Toplumdaki yozlaşmayı görmek için izliyorum. Televizyon ipuçları veriyor. Sonra diziyi benimsiyorum, alıyorum.*

M.C.: *Oktay Kaynarca'nın oynadığı dizileri genellikle izlerim. Ayrıca mafya dizilerini de seviyorum.*

O.K.: *İlgimi çektiği için izliyorum.*

S.T.: *Toplumunu yansıttığı için.*

M.K.: *Bu diziyi seviyorum. Konusunu güzel hoşuma gidiyor.*

S.H.: *Ailem izlediği için izliyorum.*

E.G.: *Karakterlerin performansından dolayı izliyorum. İlgi çekici.*

H.D.: *Eşim izlediği için ben de mecburen izliyorum.*

Y.T.: *Konusunu hoşuma gittiği için. Oyuncularını beğendiğim için.*

Katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde sekizinin, diziyi kendi tercihleri doğrultusunda izledikleri, iki katılımcının ise aileleri ve yakınları sebebiyle diziyi izledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Diziyi yakınları izlediği için izlediklerini beyan eden katılımcıların ikisi de kadındır. Erkek katılımcılar isteyerek ve gönülden diziyi takip ederken, kadın katılımcılarda bu durum söz konusu değildir.

Dizide erkeğin temsili

Katılımcılara yöneltilen “*Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisindeki erkek temsili hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir:

T.S.: *Erkekler güçlü gösteriliyor. Yine de eşyle olan ilişkisinde mafyadaki kadar güçlü değil.*

C.T.: *Gladio tipi gösteriliyor. Erkek imajı üzerinden küresel bir çatışma anlatıyor. Erkek düzeni oluşturan kişi olarak sunuluyor.*

M.C.: *Erkekler çok ataerkil aktarılıyor. Kavgacı olarak tanıtılıyor.*

O.K.: *Konusu itibarıyla cesur, atılgan ve şiddet eğilimli olarak sunulmaktadır.*

S.T.: *Erkekler güçlü, kadınlar zayıf gösteriliyor.*

M.K.: *Erkekler çok kabadayı gösteriliyor.*

S.H.: *Erkeklerin hepsi kavgacı. Sürekli birilerini öldürüyorlar.*

E.G.: *Kinci, kızgın, şiddet yanlısı, lüks düşkünü.*

H.D.: *Erkekler cesur gösteriliyor.*

Y.T.: *Erkekler güçlü gösteriliyor. Güçsüzlerin de yanında oluyorlar.*

Katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde dizide erkeğin temsili noktasında katılımcıların hâkim, müzakereci ve muhalif okuma gerçekleştirdikleri görülmektedir. Erkek katılımcılar dizide erkeğin güçlü ve cesur gösterildiğini belirterek egemen okuma yapmakta; bunun yanı sıra erkek karakterleri ataerkil, kabadayı, kavgacı, kanunsuz, kadın üzerinde baskıcı olarak tanımlayarak müzakereci ve muhalif bir okuma gerçekleştirmişlerdir.

Kadın katılımcıların ikisi erkek temsillerini muhalif olarak okumakta, kavgacı, kindar, şiddet eğilimli ve öldürmeye meyilli olarak görmektedir. Diğer iki kadın katılımcı

ise güçlü ve cesur gibi olumlu ifadelerle görüşlerini belirtmekte egemen okuma gerçekleştirmektedir. Hem kadın hem erkek katılımcıların gözünde erkek figürü güçlü ve kadına karşı baskın olarak görülmüştür. Bu durum katılımcıların dizinin bu yönünü daha çok müzakereci ve muhalif bir bakış açısıyla alımladıklarını göstermektedir.

Dizide kadının temsili

Katılımcılara yöneltilen “*Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisindeki kadın temsili hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir:

T.S.: *Kadınlar etkisiz olarak gösterilmiş, erkeğe göre çok arka planda tutulmuş.*

C.T.: *Geri planda gösteriliyor. Bir feodal bir düzen var. Kadını koruyucu gibi sunuyor bir anne gibi sunuyor. Ne yaparsa yapsın bu benim kocamdır mantığı var. Ama Bir yandan da söz sahibi de oluyor.*

M.C.: *Kadınlar hep arka planda gösterilmiş. Genelde erkeğin baskısı altında yaşıyorlar.*

O.K.: *Pasif gösterilmiş. Erkek çok daha baskın kadına göre.*

S.T.: *Kadın ikinci sınıf vatandaş olarak gösteriliyor. Kadın evde iş yapan biri.*

M.K.: *Kadınlarda erkekler kadar intikam duygusu olmuyor.*

S.H.: *Kadın aksesuar gibi konumlandırılmış. İkinci planda tutulmuş hep. Kadın evde oturuyor kocasının sorunlarıyla ilgileniyor. Kendi sorunlarını bırakmış kocasının sorunları ile ilgileniyor.*

E.G.: *Kadın güçlü ve erkeğinin yanında duruyor sürekli. Onu her konuda destekliyor. Yaptığı her harekette yanlış ya da doğru desteklemekten vazgeçmiyor.*

H.D.: *Kadınlar cesur gösteriliyor. Ailesi için kaygılı.*

Y.T.: *Kadınlar ikinci sınıf gösteriliyor. Erkekler ön plana çıkarılıyor.*

Katılımcıların kadının dizideki temsili hakkındaki görüşleri incelendiğinde M.K. dışındaki tüm erkek katılımcıların muhalif okuma gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. Muhalif okuma gerçekleştiren katılımcılara göre kadın figürü dizide pasif ve ikinci sınıf insan olarak aktarılmaktadır. M.K. ise müzakereci bir okuma gerçekleştirerek kadını erkekten ayıran bir özelliğe dikkat çekmektedir.

Kadın katılımcılardan ikisi muhalif bir tavır geliştirerek kadının dizide olumsuz aktarıldığını belirtmektedir. Diğer iki kadın ise kadının daha olumlu özelliklerle ön plana çıktığını ifade ederek hâkim okuma yapmaktadır. Katılımcıların verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların çoğunluğunun kadının dizide ikinci plana atıldığını ve erkeğin baskın olduğunu düşündükleri söylenebilmektedir.

Dizide mafyanın temsili

Katılımcılara yöneltilen “*Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisindeki mafya temsili hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir:

T.S.: *Mafya adaleti sağlayan iyi bir şeymiş gibi sunuluyor. Kanunsuzluk güzel bir şey gibi veriliyor.*

C.T.: *Biri iyi biri kötü olarak sunuluyor. Ya o ol ya bu ol diyor. Meşrulaştırıyor her şeyi. Bu yapılanlar ülke için tehlike ama dizide bu meşrulaştırılıyor. Bu suçları sıradanlaştırıyor. Herkese suç işleme hakkı veriyor.*

M.C.: *Mafya problem çözücü olarak konumlandırılmış. Toplumsal adaleti mafya sağlıyor. Bazı bölümlerde adam öldürmek dahi çok doğal olarak gösteriliyor.*

O.K.: *Mafya iyi ve şirin olarak aktarılıyor. Kendi içinde iyi ve kötü mafya şeklinde de ayrılıyor.*

S.T.: *Güçlü olarak anlatılıyor. Kurucu olarak gösteriliyor. Her şeyin üstesinden gelen kişiler olarak gösteriliyor.*

M.K.: *Çıkarları için çalyorlar, kendine çalyorlar, çok para kazanmak istiyorlar.*

S.H.: *Dizide mafya normal bir iş gibi gösteriliyor. İllegal olaylar legal olarak anlatıyorlar.*

E.G.: *Mafya sürekli çatışmaların yaşandığı güvensizlik ortamda yaşayan ve sevdiklerini kaybetme riski yaşayan kişiler olarak gösteriliyor.*

H.D.: *İntikamcı olarak anlatıyor. Paracı ve hırsı hepsi.*

Y.T.: *Güçleriyle her şeyi elde etmeye çalışan kişiler olarak gösteriliyor. Sürekli pis işler yapıyorlar.*

Katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde katılımcıların tamamının dizideki mafya temsiline yönelik muhalif veya müzakereci bir okuma gerçekleştirdikleri görülmektedir. Mafyanın dizide olumlu biçimde aktarılması katılımcılar tarafından eleştirilmektedir. Suç ve suçlunun meşrulaştırılması, mafyanın problem çözücü olarak konumlandırılması, intikamcılığı, sürekli kanunsuz ve kirli işler yapması katılımcılar tarafından olumsuz bir durum olarak karşılanmıştır.

Kadın katılımcılardan E.G. ise müzakereci bir anlayışla konuyu ele alarak mafyanın kötü yönleri yerine daha insani bir tarafını ön plana çıkarmış, mafya üyelerinin kötü bir hayat yaşadıkları ve sevdiklerini her an kaybetme riskiyle karşı karşıya olduklarını ifade etmiştir.

Dizideki şiddet olaylarının topluma etkisi

Katılımcılara yöneltilen “Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz dizisindeki şiddet olaylarının toplumsal etkileri hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir:

T.S.: *Dizideki olumsuzluklar izleyicileri etkileyebilir. İçindeki olumsuzluğu tetikliyor.*

C.T.: *Var tabi, aynı hareketler, aynı cümleler bilinçaltını etkiliyor.*

M.C.: *İnsan bir dizi izledim diye gidip birini dövmez veya öldürmez. Mafya dizileri yüzünden insanların şiddet eylemlerinde bulunduğunu düşünmüyorum.*

O.K.: *Özendirici bir etkisi olabilir. Aşırı illegal ilişkiler ve şiddetin yoğun olması kötü örnek teşkil edebilir.*

S.T.: *Toplumu etkiler. Gençler örnek alır.*

M.K.: *Etkiler. Öldürme olayı çok.*

S.H.: *Olumsuz etkisi kesinlikle var. Çocuklar bu tür dizilerden etkilenip o yaşam tarzını benimseyebiliyorlar.*

E.G.: *Tabii ki şiddet çok fazla, bunu örnek alacak çocuklar olabilir.*

H.D.: *Etkiliyor. Çocukları çok etkiliyor. Büyüklere dahi ekliyor. Diziler insanların psikolojisini etkiliyor.*

Y.T.: *Toplumunu etkiler tabii.*

Dizideki şiddet olaylarının toplumsal etkileri konusunda erkek katılımcılardan C.T., S.T. ve M.K. muhalif okuma yaparak şiddet gösteriminin olumsuz sonuçlar doğuracağını düşünmektedir. T.S. ve O.K. müzakereci tutum takınarak olumsuz etkilerinin olabileceğini belirtmektedir. Kadın katılımcıların hepsi şiddet olgusunu eleştirmekte ve muhalif yaklaşım sergilemektedir. Genel olarak bakıldığında biri dışında tüm katılımcılar dizide şiddet gösterimini olumsuz bir durum olarak alımlayarak eleştirmektedirler.

Sonuç

Stuart Hall'in Kodlama- Kodaçımama yaklaşımı kitlelerin medya içeriklerini alımlama biçimlerini ortaya koymaktadır. Buna göre; ya içerik egemen düşünce paralelinde kabul görmekte, ya müzakere edilmekte veya içerikte aktarılan muhalif yaklaşmakta ve benimsenmemektedir.

Diziler, televizyon program türleri arasında haberlerden sonra en çok izlenen program türünü oluşturmaktadır (Koçak, 2014: 114). *Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisi Hall'in ortaya koyduğu bu yaklaşımla analiz edildiğinde diziyi izleyen katılımcıların egemen okumadan daha çok muhalif ve müzakereci okuma yaptıkları görülmektedir.

Dizide erkeğin temsili egemen, müzakereci ve muhalif olarak üç farklı şekilde okunmaktadır. Bununla birlikte muhalif ve müzakereci okumanın egemen okumaya göre daha önde olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcılar genel olarak dizideki erkek temsilinden memnun görünmemektedir. Kadın katılımcıların ikisi bu konuda muhalif dururken diğer ikisi erkeği cesur ve güçlü olarak tanımlamıştır. Erkek katılımcılar ise kavgacı, kanunsuz ve kadına karşı baskıcı buldukları için erkeğin temsiline karşı çıkmaktadır. Erkeğin dizideki temsilini egemen biçimde okuyan erkek katılımcılar, güçlü ve cesur olarak aktarılmasını bunun nedeni olarak öne sürmektedir.

Katılımcılardan kadının nasıl temsil edildiği noktasında her üç okuma biçiminin olduğu cevaplar alınsa da ağırlıklı olarak muhalif okuma yapıldığı anlaşılmaktadır. Erkek katılımcıların biri dışında tamamı dizide kadının olumsuz temsil edildiğini düşünmektedir. Bunun nedeni olarak ise kadınların ikinci planda ve pasif olarak aktarılmasını dile getirmişlerdir. Kadın katılımcılar bu konuda ikiye bölünmüş durumdadır. İki katılımcı kadının dizideki aktarımını eleştirerek muhalif okuma yaparken, diğer ikisi egemen ve müzakereci bir anlayışı benimsemiştir.

Yapı itibarıyla bir mafya dizisi olması bakımından katılımcıların dizide mafyanın temsilini nasıl alımladıkları araştırılmıştır. Hem erkek hem de kadın katılımcılar mafya temsilini muhalif ve müzakereci olarak okumaktadır. Erkek katılımcıların muhalefeti ön plana çıkarken, kadın katılımcılardan birinin mafya üyelerinin sevdiklerini kaybetme riskinden yola çıkarak müzakereci bir anlayışı benimsediği anlaşılmaktadır.

Şiddetin dizide yoğun biçimde gösterilmesi kadın katılımcılar tarafından eleştirilip muhalif olarak okunmuştur. Kadın katılımcılar şiddetin bu denli gösteriminin günlük

hayattaki şiddet vakalarını da artıracaklarını düşünmektedirler. Erkek katılımcıların çoğu bu anlamda muhalif okuma yaparken, müzakereci ve egemen okuma yapanlar da bulunmaktadır. Erkek katılımcılardan M.C. dizide şiddetin gösterilmesinin toplumsal yaşamda şiddeti artırmayacağını ifade etmektedir.

Yapılan mülakat sonucunda dizinin Hall'in ifade ettiği üç farklı biçimde de alımlandığı fakat daha çok olumsuz ve müzakereci okuma yapıldığı anlaşılmaktadır. Katılımcılar kadını ikinci plana atan erkek egemen yapısı, suç unsurunun yüksek olması, yoğun şiddet temsili nedeniyle *Eşkıya Dünyaya Hükümdar Olmaz* dizisine yönelik muhalif alımlama yapmaktadırlar.

Kaynakça

- Atabek, Ümit (2001) *İletişim ve Teknoloji*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Barker, Chris (2004) *The Sage Dictionary of Cultural Studies*. London: Sage Publications.
- Bourse, Michel ve Yücel, Halime (2017) *Kültürel Çalışmaları Anlamak*, Çev. Halime Yücel. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Erdoğan, İrfan (2014) *Medya Teori ve Araştırmaları Biliş ve Davranış Yönetimi Amaçlı Endüstri, Devlet ve Üniversite İşbirliğinde, Medya Egemen ve Alternatif Açıklamaları*. Ankara: Erk Yayınları.
- Erdoğan, İrfan ve Alemdar, Korkmaz (2001) *Televizyon: Dünyaya Açılan Pencere*. A.Ü. İletişim Fakültesi Yıllığı 1999. Ankara: İletişim Fakültesi Yayınları.
- Erdoğan, İrfan ve Alemdar, Korkmaz (2010) *Öteki Kuram Kitle İletişim Kuram ve Araştırmalarının Tarihsel ve Eleştirel Bir Değerlendirmesi*. Ankara: Erk Yayınları.
- Gökçe, Gürol (2012) *Televizyon Program Yapımcılığı ve Yönetmenliği*. İstanbul: Der Yayınları.
- Grossberg, Lawrence (2008) *Kültürel Çalışmalar Ekonomi Politığe Karşı: Bu Tartışmadan Başka Sıkılan var mı?*, Çev. Sevilay Çelenk. Der: Sevilay Çelenk. *İletişim Çalışmalarında Kırılmalar ve Uzlaşmalar*. Ankara: Deki Yayınları.
- Hall, Stuart (2008) *Kültürel Çalışmalar ve Teorik Mirası*. Böl. Çev. Sevilay Çelenk- Alp Erhan Arslan. Der. Sevilay Çelenk. *İletişim Çalışmalarında Kırılmalar ve Uzlaşmalar*. Ankara: Deki Yayınları.
- İnce, Mustafa ve Yılmaz, Mesut (2020) *Ana Haber Bültenlerinde Haberlerin Konusu ve Sunum Tarzı ile Reyting Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme*, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder)*, 8(1): 416-441.
- Koçak, Mevlüt Can (2014) *Siyasal Bilgilenme Sürecinde Televizyonun Rolü ve Etkileri (Konya Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Morley, David (1992) *Television Audiences & Cultural Studies*. Routledge: London-NewYork.
- Mutlu, Erol (1999) *Televizyon ve Toplum*. Ankara: TRT Yayınları.
- Mutlu, Erol (2008) *Televizyonu Anlamak*. Ankara: Ayraç Yayınları.
- Postman, Neil (2010) *Televizyon Öldüren Eğlence Gösteri Çağında Kamusal Söylem*, Çev. Osman Akınhay. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ramonet, Ignacio (2000) *Medyanın Zorbalığı*, Çev. Aykut Derman. İstanbul: Om Yayınevi.
- Reyting Sonuçları (Haziran 2021) <https://www.star.com.tr/medya/15-haziran-2021-sali-reyting-sonuclari-baht-oyunu-edho-ada-masali-reyting-siralamasi-haber-1635553/>

- Reyting Sonuçları (Mart 2021) <https://www.cnnturk.com/magazin/dizi/reyting-sonuclari-23-mart-2021-masumlar-apartmani-edho-baraj-hekimoglu-sali-dizi-reytingleri>
- Reyting Sonuçları (Mayıs 2021) <https://www.cnnturk.com/magazin/dizi/reyting-sonuclari-18-mayis-2021-edho-masumlar-apartmani-hekimoglu-reytingleri>
- Reyting Sonuçları (Nisan 2021) <https://www.cnnturk.com/magazin/dizi/reyting-sonuclari-27-nisan-2021-sali-dizi-reyting-siralamasinda-birinci-kim-masumlar-apartmani-edho-reyting-sonuclari>
- Sancar, Serpil (2008) *İdeolojinin Serüveni Yanlış Bilinç ve Hegemonyadan Söyleme*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Smith, Philip (2007) *Kültürel Kuram*, Çev. Selime Güzelsarı ve İbrahim Gündoğdu. İstanbul: Babil Yayınları.
- Stevenson, Nick (2015) *Medya Kültürleri Sosyal Teori ve Kitle İletişim*, Çev. Göze Orhan ve Barış Engin Aksoy. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Şeker, Tülay ve Şimşek, Fadime (2012) Kodlama-Kodaçımı Bağlamında Muhteşem Yüzyıl Dizisinin Lise Öğrencileri Üzerindeki Etkilerine Yönelik Alımlama Analizi. *Selçuk İletişim Dergisi*, 7(2): 111-119.
- Turner, Graeme (2016) *İngiliz Kültürel Çalışmaları*, Çev. Deniz Özçetin- Burak Özçetin. Ankara: Heretik Yayınları.
- Tutar, Hasan ve Erdem, Ahmet Tuncay (2020) *Örnekleriyle Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve SPSS Uygulamaları*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Tutar, Hasan ve Yılmaz, Kemal Mustafa (2002) *Genel İletişim Kavramlar ve Modeller*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Türkiye’de Televizyon İzleme Alışkanlıkları (2021) <https://www.verikaynagi.com/genel/turkiyede-televizyon-izleme-aliskanliklari/>
- Uyguç, Ünal ve Genç, Ali (1998) *Radyo Televizyon*. İstanbul: Avcıol Basım Yayın.
- Yaylagül, Levent (2014) *Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*. Ankara: Dipnot Yayınları.